

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.11.30](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.11.30)

УДК 35(477):004.738.5

С. Х. Барегамян,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри права та публічного адміністрування
Маріупольського державного університету, м. Маріуполь
ORCID: 0000-0002-5933-0763
Ю. В. Карпі,
студентка ОС «Магістр» спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Маріупольського державного університету, м. Маріуполь
ORCID: 0000-0001-5679-8523

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

S. Barehamian
Ph.D. (Law), associate professor of the law and public administration department
of Mariupol State University, Mariupol
Yu. Karpi
student of Master's Degree in speciality "Public management and administration"
of Mariupol State University, Mariupol

ELECTRONIC GOVERNANCE AT THE STATE, REGIONAL AND LOCAL LEVELS: THE CURRENT STATE AND THE PROSPECTS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Стаття присвячена дослідженню проблем впровадження електронного урядування в Україні на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Електронне урядування дає змогу змінити підходи до сутності органів публічної влади, стає запорукою відкритості та прозорості їх діяльності, підконтрольності громадськості, а отже, буде ефективним засобом попередження корупції, що, в свою чергу, дозволить досягнути стимулювання соціально-економічного розвитку в Україні, призведе до покращення інвестиційного клімату. Основні зусилля в розбудові електронного -урядування в Україні спрямовані на відносини «держава–громадяни», «громадяни–держава», «бізнес–держава», «держава–бізнес». Встановлено, що на світовій арені електронне урядування розуміється як фактор зростання конкурентоспроможності держави. Інструменти електронного урядування для нашої держави є відносно новими, тому Україна значно відстає за темпами впровадження електронного урядування (82 місце серед 193 країн за результатами комплексного оцінювання розвитку E-Government In Support of Sustainable Development у 2018 році). Сучасний стан нормативно-правової бази в сфері впровадження та розвитку електронного урядування свідчить про багатоманітність норм, наявність дублюючих положень та відсутність ефективного практичного механізму впровадження. Зазначається, що систематизація нормативно-правової бази в сфері електронного урядування дасть змогу усунути відставання державного регулювання суспільних відносин в цій сфері від потреб суспільства, а також дозволить наблизитись до якісної гармонізації національної правової системи із загальноновизнаними міжнародними нормами та принципами щодо інформатизації та електронного урядування.

Вказується на важливість впровадження електронного урядування на місцевому рівні, на якому безпосередньо і знаходять своє втілення всі нововведення загальнодержавного рівня щодо надання адміністративних послуг громадянам та суб'єктам господарської діяльності, а також залучення їх до процесу прийняття управлінських рішень.

The article is devoted to the research of problems of the implementation of e-government in Ukraine at the state, regional and local levels. The need to improve the efficiency of government by ensuring the openness of public authorities is emphasized. E-government makes it possible to change the approaches to the nature of public authorities. It makes the activities of public authorities more open, transparent and controlled by the public, and thus it can be an effective means of preventing corruption, that in turn will help to stimulate socio-economic development and to improve the investment climate in Ukraine. The main efforts in the development of e-government in Ukraine are directed at the relations "state-citizens", "citizens-state", "business-state", "state-business".

It is established that on the world stage e-government is understood as a factor of increasing the competitiveness of the state. E-government tools for our country are relatively new, that is why Ukraine is far behind the pace of e-government implementation (82nd place among 193 countries by the comprehensive evaluation of E-Government In Support of Sustainable Development 2018).

The legal framework providing for the realization of e-government has been investigated. The current state of the legal framework in the field of e-government realization and development testifies to the diversity of norms, the presence of duplicate provisions and the lack of an effective practical mechanism of implementation. It is noted that the systematization of the legal framework in the field of e-government will help to eliminate the lag of state regulation of the public relations in this area from the needs of society, as well as to bring closer to the qualitative harmonization of the national legal system with generally recognized international norms and principles of informatization and e-government.

The problems of forming the websites of state and local self-government bodies are analyzed. The big problem is their content, constant updating and ease of use. An important indicator of the quality of a website is its functionality, that is, the ability to provide feedback through the website and provide services.

The importance of implementation of e-government at the local level is directly emphasized, where all innovations of the national level concerning provision of administrative services to citizens and business entities are directly embodied, as well as involving them in the decision-making process.

Ключові слова: електронне урядування; адміністративні (управлінські) послуги; органи публічної влади; відкритість влади; смарт-сіті; електронне місто; електронний регіон.

Keywords: e-government; administrative (management) services; public authorities; transparency of government; smart city; e-city; e-region.

Постановка проблеми. В сучасних умовах побудови інформаційного суспільства, традиційні способи організації державного управління стають недостатньо ефективними, все більшого значення набуває використання новачієних підходів із застосуванням новітніх інформаційних технологій. Однією з новачієних державного управління є електронне урядування (далі – е-урядування), впровадження якого розширює можливості органів публічного управління загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів швидко доводити власні рішення до населення, що сприяє створенню соціально-відповідальної держави, а громадяни мають можливість отримувати якісні адміністративні послуги з боку держави. Дослідження сучасного стану впровадження е-урядування та перспектив його подальшого розвитку в Україні є вкрай актуальною проблематикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади та інструменти е-урядування в своїх наукових працях досліджували зарубіжні вчені, зокрема такі як: Х. Гібер, Р. Гібсон, Р. Катц, М. Кітсінг, К. Макнат, Й. Масуда, Г. Ортофер, М. Порат, Т. Стоуньєр, О. Тофлер, Р. Транумюллер, С. Уорд, Дж. Фонтейн та ін. Проблемам впровадження е-урядування в Україні присвячені дослідження вітчизняних науковців і практиків, зокрема: О. Баранова, Н. Васильєвої, М. Вершиніна, О. Голубуцького, В. Гурковського, Н. Драгомирецької, О. Загаєцької, О. Загвойської, І. Клієнка, П. Клімушина, В. Ключевського, К. Линьова, І. Лопушинського, М. Міхальнової, Я. Олійника, М. Пасічника, А. Семенова, К. Синицького, Є. Тихомирової та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження рівня впровадження та розвитку е-урядування в органах публічної влади в Україні, виявлення проблем, формулювання рекомендацій щодо прискорення впровадження технологій е-урядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні надзвичайно велика увага приділяється вдосконаленню ефективності системи публічного управління в різних сферах суспільного життя, підвищенню якості та швидкості надання управлінських (адміністративних) послуг, забезпеченню прозорості діяльності органів публічної влади.

Право на доступ до інформації є одним з невід'ємних прав людини і громадянина. Так, відповідно до ст. ст. 32, 34 Конституції України, які, у свою чергу, ґрунтуються на положеннях ст. 19 Загальної декларації прав людини, ст. 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ст. 18 та 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, кожному гарантовано право на доступ до публічної інформації, її вільне збирання, зберігання, використання та поширення, ознайомлення в органах публічної влади, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею [1]. Здійснення цих прав може бути обмежене законом виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [2].

Енциклопедичний словник з державного управління термін «відкритість влади» пояснює як прозорість (transparency), тобто перебування під публічним контролем; доступність (accessibility) кожному у будь-який час, всюди; чутливість до нових ідей та вимог, готовність оперативно реагувати (responsiveness) [3, с. 91]. На думку О. Тофлера, при демократичному управлінні суспільством головною має стати «демасифікація» впливу кожного окремого громадянина на владу... І тут найближчі роки дадуть можливість побачити нові типи взаємодії, зокрема розвиток зв'язків з громадськістю також демонструє експлуатацію саме зворотного зв'язку від населення до влади, коли влада стає принципово залежною від інтересів населення» [4, с. 17]. Як зазначає Є. Б. Тихомирова, з одного боку, запорукою відкритості влади є існування суспільного запиту на отримання об'єктивної та вичерпної інформації про діяльність владних органів, активна позиція громадянського суспільства щодо державної влади. З іншого – рівень відкритості визначається реальною діяльністю конкретних органів публічної влади з метою якомога кращого інформування громадськості про свою роботу, одним з чинників чого є бажання влади легітимізувати себе [5].

Отже, відкритість органів публічної влади слугує, по-перше, для ефективності управління, вона справді забезпечує той оптимальний зворотній зв'язок, який дозволяє ефективно управляти; по-друге, відкритість сприяє зростанню довіри до влади.

Одним з основних інструментів досягнення прозорості діяльності органів влади всіх рівнів, підвищення довіри громадян до влади, а також більш ефективного публічного управління та адміністрування є впровадження та розвиток е-урядування. Поняття «електронне урядування» визначено «Концепцією розвитку електронного урядування в Україні» як «форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян» [6]. Термін «е-урядування» є відносно новим, але все більше країн світу розуміють його як фактор зростання конкурентоздатності держави на світовій арені.

Починаючи з 2001 р. Організація Об'єднаних Націй готує звіт про розвиток е-урядування в світі, з 2008 р. цей звіт публікується кожні два роки. Останнім таким звітом є «United Nations E-Government Survey 2018», в якому за результатами комплексного оцінювання розвитку е-урядування E-Government In Support Of Sustainable Development у 2018 році Королівство Данія посіло перше місце, Австралія – друге місце, Республіка Корея – третє місце серед 193 країн, що брали участь в оцінюванні [7]. Тобто Королівство Данія є світовим лідером розвитку е-урядування в 2018 р. На відміну від провідних країн світу, які внесли зміни в управлінські принципи ще у середині 1980-х рр., Україна значно відстає за темпами впровадження е-урядування. Так, щодо розвитку е-урядування Україна посіла 82 місце серед 193 країн [7], тоді як за даними попередньої оцінки у 2016 році, Україна це було 62 місце [8], а у 2014 році – знаходилась на 87 місці [9]. Динаміка участі нашої країни в E-Government Development Index, на якому і базується звіт ООН стосовно готовності країн до е-урядування, – свідчить про певні системні проблеми у багатьох напрямках впровадження е-урядування в Україні.

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна прийняла зобов'язання по виконанню вимог відповідності Копенгагенським критеріям, що надасть можливість Україні в подальшому стати повноцінним членом в Європейському Союзі. У «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» серед 62 реформ та програм розвитку держави як вектор безпеки визначено програму е-урядування [10].

Концепція е-урядування передбачає створення електронної управлінської системи на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Основні зусилля в розбудові е-урядування в Україні спрямовані на відносини «держава–громадяни», «громадяни–держава», «бізнес–держава», «держава–бізнес». Запровадження технологій е-урядування дасть змогу: 1) для громадян – мати доступ до публічної інформації та одержувати адміністративні послуги через мережу; брати участь у творенні і реалізації державної політики; 2) для бізнесу – через мережу мати спрощений доступ до органів влади, співпрацювати з ними, що сприятиме економічному розвитку; 3) для органів влади – підвищити оперативність, ефективність своєї діяльності, якість надання адміністративних послуг; залучити всіх громадян до процесу прийняття державних рішень.

Для того, щоб забезпечувати вільний доступ громадян до інформації про діяльність органів публічної влади, має бути якісною нормативно-правова база [11]. До основних нормативно-правових актів слід віднести: Закони України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII, «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР, «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР, «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР, «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV, «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852-IV, «Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V, «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI, «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI, «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203-VI, «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. № 2155-VIII та інші.

Окреме місце належить Закону України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р., в якому, зокрема, закріплено, що надання адміністративних послуг в електронній формі та доступ суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням мережі Інтернет забезпечуються через Єдиний державний портал адміністративних послуг, який є офіційним джерелом інформації про надання адміністративних послуг в Україні. Єдиний державний портал адміністративних послуг забезпечує:

- 1) доступ суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги та про суб'єктів надання адміністративних послуг;
- 2) доступність для завантаження і заповнення в електронній формі заяв та інших документів, необхідних для отримання адміністративних послуг;
- 3) можливість подання суб'єктами звернення заяви за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку;
- 4) можливість отримання суб'єктами звернення інформації про хід розгляду їхніх заяв;
- 5) можливість отримання суб'єктами звернення за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку результатів надання адміністративних послуг;
- 6) можливість здійснення суб'єктами звернення оплати за надання адміністративної послуги дистанційно, в електронній формі [12].

На виконання Закону України «Про адміністративні послуги» органами державної влади розпочато формування законодавчої бази з надання адміністративних послуг в електронній формі. Так, прийняті нормативні акти, що регулюють питання ведення Реєстру адміністративних послуг, Єдиного державного порталу адміністративних послуг, діяльності центрів надання адміністративних послуг.

Серед останніх глобальних стратегічних документів нашої країни, де згадується е-урядування варто виокремити, за своєю значущістю, Стратегію сталого розвитку «Україна-2020», що була схвалена Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Так, у рамках першочергових програм щодо реформи державного управління, в Стратегії зазначено, що метою реформи державного управління є побудова прозорої системи державного управління, створення професійного інституту державної служби, забезпечення її ефективності. Результатом упровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх ІКТ (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики. Серед інших вагомих нормативно-правових документів слід згадати Стратегію реформування державного управління України на 2016–2020 роки.

Слід зазначити, що Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р схвалено Концепцію розвитку електронного урядування в Україні, реалізація якої передбачена на період до 2020 року та покликана підтримати координацію та співпрацю органів державної влади та органів місцевого самоврядування для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності розвитку електронного урядування, просування ідеї реформування державного управління та децентралізації на базі широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в усій країні, а також сприяти реалізації першочергових пріоритетів, визначених Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» [6].

Впроваджується програма «Електронна Україна», яка передбачає такі заходи для широкого впровадження системи е-урядування в Україні:

- створення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та інтеграція в нього веб-сайтів та електронних інформаційних систем і ресурсів органів виконавчої влади з дотриманням вимог до захисту інформації;
- розробка порядку надання органами виконавчої влади державних (адміністративних) послуг фізичним та юридичним особам через мережу Інтернет;
- створити Інтернет-приймальні органів державної влади всіх рівнів;
- забезпечити створення та регулярне оновлення веб-сайтів обласних органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- сприяти поширенню використання програмного забезпечення з відкритим кодом для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади та системи електронного уряду;
- забезпечити використання електронного цифрового підпису в органах державної влади;
- створити електронну систему закупівель товарів і послуг за державні кошти;
- надати фізичним і юридичним особам через мережу Інтернет адміністративних послуг загального призначення та таких, що потребують ідентифікації суб'єктів правових відносин та забезпечення цілісності і достовірності інформації (послуги спеціального призначення);
- створити веб-сайти районних та сільських органів виконавчої влади;

– організувати надійну та захищену інформаційну взаємодію між органами виконавчої влади [13, с. 31].

Оцінка рівня розвитку е-урядування в органах публічної влади, як правило, здійснюється за такими напрямками:

- 1) доступ до інформації;
- 2) зворотний зв'язок із громадськістю;
- 3) адміністративні послуги;
- 4) доступ до публічної інформації;
- 5) зручність користування веб-сайтом;
- 6) оцінка системи електронного документообігу органів публічної влади;
- 7) оцінка організації діяльності центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) [14, с. 41].

Серед результатів впровадження е-урядування в Україні, слід виокремити, що було здійснено реалізацію принципу «єдиного вікна» – Єдиного державного порталу адміністративних послуг (poslугy.gov.ua), поліпшено контент офіційних веб-порталів органів публічної влади, здійснено реєстрацію їх аккаунтів у соціальних мережах «Фейсбук» і «Твіттер». На черзі – створення державними органами власних каналів на Youtube, зокрема з онлайн-трансляціями їх діяльності. Започатковано систему електронного декларування статків публічних осіб на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції (nazk.gov.ua). Розпочато роботу у сфері «електронної медицини» (ehealth-ukraine.org). Упроваджується «електронне судочинство». Запроваджено систему електронних звернень з використанням Інтернету відповідно до Закону України «Про звернення громадян», передусім, найзатребуванішими стали петиції до Верховної Ради (itd.rada.gov.ua/services/petitions/) та Президента України (petition.president.gov.ua), деяких місцевих органів влади (Києва, Вінниці, Тернополя та ін.). Введено в експлуатацію Єдиний веб-портал використання публічних коштів (e-data.gov.ua). Поліпшено можливості та розширено сферу застосування електронної звітності до органів Державної фіскальної служби, органів державної статистики та Пенсійного фонду України. Відкрито доступ до електронного реєстру відшкодування ПДВ. Реформовано систему державних і публічних закупівель. Зокрема, публічні закупівлі проводяться виключно в електронній формі в системі «ProZorro» (prozorro.gov.ua). Банками («ПриватБанк» і «Ощадбанк») розроблено безпечну систему BankID, яка дозволяє підтвердити особистість користувача на офіційних сайтах через його акаунт в інтернет-банкінгу [15, с. 232].

Необхідно вказати на важливість впровадження е-урядування на місцевому рівні. Це пояснюється тим, що місто виступає лакмусовим папірцем для всіх нововведень щодо розвитку е-урядування на загальнодержавному рівні, а надання адміністративних послуг громадянам та суб'єктом господарської діяльності, а також залучення їх до процесу прийняття управлінських рішень, безпосередньо знаходить своє втілення саме на місцевому рівні.

На місцевому рівні існують підходи до розгляду впровадження е-урядування, які окреслилися у термінах «смарт-сіті» (розумне місто), «електронне місто» та «електронний регіон».

Якщо на думку одних дослідників, смарт-сіті (розумне місто) – це поняття, що безпосередньо пов'язується з автоматизацією життєдіяльності міста, навіть його роботизацією [16], то у розробників European Smart Cities кардинально інший підхід до розуміння сутності поняття «розумне місто». На їхню думку, «розумне» місто – це місто, яке ефективно використовує всю доступну інформацію для кращого розуміння і контролю своїх функцій та оптимального використання наявних ресурсів, у тому числі людських ресурсів [17]. Електронне місто – це форма організації життєдіяльності (функціонування) міста з використанням сучасних ІКТ, що включає в себе такі основні складові: електронну адміністрацію, електронну участь та електронні послуги [18, с. 92]. Під «електронним регіоном» розглядається єдина інфраструктура автоматизованої інформаційної системи міжвідомчої взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування області з громадянами та суб'єктами господарювання на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення європейських стандартів якості надання електронних адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для громадян та суб'єктів господарювання [19].

Інститут громадянського суспільства розробив методику для оцінювання веб-сайтів органів місцевого самоврядування. Якісне інформаційне наповнення веб-сайту є першою та обов'язковою вимогою. Важливим показником якості веб-сайту є його функціональність, тобто можливість встановлення через веб-сайт зворотного зв'язку з громадськістю та надання послуг.

Проведений моніторинг офіційних веб-сайтів 25 обласних та 50 міських рад показав, що протягом останніх років спостерігається тенденція до збільшення їх кількості та інформаційної наповненості, однак вони потребують удосконалення, бо мають низку недоліків [20]. Зокрема, на деяких сайтах створено складну структуру розділів та підрозділів; під час завантаження головної сторінки таких сайтів неможливо побачити всі наявні тематичні підрозділи та зрозуміти місцезнаходження певної інформації; наявна пошукова система є відсутньою; більшість веб-сайтів органів місцевого самоврядування знаходяться на етапах інформування і зворотного зв'язку; найбільш широко і ґрунтовно на них представлена довідкова інформація про прізвища і контакти посадових осіб, однак відсутня вичерпна база щодо діяльності органів місцевого самоврядування [21]. Водночас недостатньо уваги приділено розміщенню відомостей, що стосуються бюджету, тарифів та пільг, стану і використання комунального майна, оголошення про земельні аукціони та конкурси і їх результати, звітної документації, плану роботи та розкладу засідань, земельних питань.

На нашу думку, на місцевому рівні для прискорення впровадження системи е-урядування необхідно:

– впровадити належне функціонування та наповнення офіційних веб-сайтів (порталів) міста, органів місцевої влади;

- використовувати соціальні мережі та інші способи комунікації з громадськістю;
- забезпечити реальну можливість участі громадян у виробленні та прийнятті управлінських рішень на місцевому рівні, зокрема, шляхом подання електронних петицій;
- забезпечити доступ до відкритих даних;
- відкрито оприлюднювати інформацію про запланований бюджет міста та звітувати про його виконання;
- розробити програми інформатизації області, районів та міст;
- в обласному, районних та міських бюджетах передбачити фінансування даних програм та заходів із впровадження е-урядування;
- покращити функціонування Центрів надання адміністративних послуг, в тому числі надання електронних послуг;
- забезпечити поступову відмову від паперового документообігу та повністю перейти на автоматизовану систему електронного документообігу;
- запровадити систему додаткових стимулів для працівників, зайнятих у сфері обслуговування державних інформаційних ресурсів, з метою збереження існуючих та залучення нових спеціалістів з інформаційно-телекомунікаційних технологій;
- покращити інформатизацією міських галузей та розвитком галузевого е-урядування (е-медицина, е-освіта, е-торгівля, е-транспорт, е-туризм тощо).

Висновки даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зробити наступні висновки.

Е-урядування дає змогу змінити підходи до сутності органів публічної влади, зробити їх діяльність більш прозорою та підконтрольною громадськості, знизити залежність особи від свавілля чиновника, а отже, буде ефективним засобом попередження корупції, що, в свою чергу, дозволить досягнути стимулювання соціально-економічний розвитку в Україні, призведе до покращення інвестиційного клімату.

Україна незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію, поступово рухається в напрямі розвитку інформаційного суспільства та у напрямку е-урядування, однак темпи їх впровадження у життєдіяльність суспільства є повільними, оскільки попит на електронні адміністративні послуги випереджає їх пропозицію. У світових рейтингах щодо розвитку електронного урядування наша держава посідає хоча й низьке, але не останнє місце (82 місце за рейтингом ООН (United Nations E-government Survey 2018 серед 193 країн), що обумовлене недостатністю ресурсів для залучення державних органів до глобального інформаційного суспільства.

Сучасний стан нормативно-правової бази в сфері впровадження та розвитку е-урядування свідчить про багатоманітність норм, наявність дублюючих положень та відсутність ефективного практичного механізму впровадження. На нашу думку, необхідно вдосконалити нормативно-правове забезпечення е-урядування в Україні шляхом розроблення стандартного переліку інформації, що підлягає оприлюдненню; уніфікувати вимоги до сайтів органів публічної влади; запровадити обов'язкові стандарти якості надання послуг у Центрах надання адміністративних послуг. Крім того, систематизація нормативно-правової бази в сфері е-урядування дасть змогу усунути відставання державного регулювання суспільних відносин в цій сфері від потреб суспільства, а також дозволить наблизитись до якісної гармонізації національної правової системи із загальновизнаними міжнародними нормами та принципами щодо інформатизації та е-урядування.

Список використаних джерел.

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
3. Енциклопедичний словник з державного управління / Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко, Ю.В. Ковбасюк. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
4. Інформаційна політика: навч. посіб. для студентів ВНЗ, аспірантів, викладачів. 2ге вид., стер. / Г.Г. Почепцов, С.А. Чукут. Київ, 2008. 663 с.
5. Тихомирова Є.Б. Транспарентність і відкритість діяльності влади та шляхи їх забезпечення. *Наукові записки. НаУКМА. Політологія*. Київ: Видавничий дім «KM Academia», 2002. Т. 20. С. 39–43.
6. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#n14>
7. United Nation E-Government Survey 2018. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
8. United Nation E-Government Survey 2016. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
9. United Nation E-Government Survey 2014. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>
10. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
11. Григорян О.О. Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект). URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf>

12. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
13. Електронний уряд: науково-практичний довідник / Укладачі: Чукут С.А., Клименко І.В., Линьов К.О. 2016. 85 с.
14. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб. у 15 ч., частина 6: Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування / [С.К. Полумієнко]. Київ: ФОП Москаленко О.М. 2017. 64 с.
15. Кислюк К.В. Розвиток електронного урядування в Україні як фактор соціокультурної динаміки. *Культурологія*. Випуск 60. 2018. С. 228-236.
16. Leo Hollis (2015). Cities Are Good for You. The Genius of the Metropolis. URL: <http://citiesaregoodforyou.com/about/>
17. European Smart Cities (european smart cities 4.0 (2015). URL: <http://www.smart-cities.eu/?cid=2&ver=4>
18. Чукут С.А. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 13. С. 89–93.
19. Регіональна програма інформатизації Одеської області на 2018–2020 роки «Електронна Одещина» («е-ОДЕЩИНА», «e-ODESA REGION»). URL: http://iac.odessa.gov.ua/services/programi_ta_zv_ti/
20. Результати моніторингу сайтів міських рад других за величиною міст областей України / Інститут громадянського суспільства. URL: <http://old.csi.org.ua/?cat=28>
21. Рейтинг прозорості 100 найбільших міст України. 2018. URL: <https://transparentcities.in.ua/rejtingy-prozorosti-mist/rejtingy-prozorosti-mist-ukrayiny>

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Constitution Of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 28 October 2019).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “On Access to Public Information”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (Accessed 28 October 2019).
3. Surmin, Yu.P. Bakumenko, V.D. Mykhnenko, A.M. Kovbasiuk, Yu.V. (2010), *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of Public Administration], NADU, Kyiv, Ukraine, P. 820.
4. Pocheptsov, H.H. Chukut, S.A. (2008), *Informatsiina polityka: navch. posib. dlia studentiv VNZ, aspirantiv, vykladachiv* [Information Policy: Educ. tool. for university students, graduate students, teachers], Kyiv, Ukraine, P. 663.
5. Tykhomirova, Ye. B. (2002), “Transparency and openness of the activities of the authorities and ways to ensure them”, *Naukovi zapysky. NaUKMA. Politolohiia*, Kyiv, Ukraine, Vydavnychiy dim “KM Academia”, vol. 20. pp. 39–43.
6. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), The order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Concept of E-Government Development in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#n14> (Accessed 29 October 2019).
7. United Nation E-Government Survey (2018), available at: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018> (Accessed 29 October 2019).
8. United Nation E-Government Survey (2016), available at: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016> (Accessed 29 October 2019).
9. United Nation E-Government Survey (2014), available at: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014> (Accessed 29 October 2019).
10. The President of Ukraine (2015), Decree of the President of Ukraine “On Ukraine 2020 Sustainable Development Strategy”, available at: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 30 October 2019).
11. Hryhorian, O.O. (2012), “World and domestic experience in ensuring the transparency and openness of public authorities in the implementation of public policy (information aspect)”, available at: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf> (Accessed 30 October 2019).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine “On Administrative Services”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (Accessed 01 November 2019).
13. Chukut, S.A. Klymenko, I.V. Lynov, K.O. (2016), *Elektronnyi uriad: naukovo-praktychnyi dovidnyk* [E-Government: A Scientific and Practical Handbook], P. 85.
14. Polumienko, S.K. (2017), *EGovernment and eDemocracy: a Study. tool. at 3 pm, part 6: Monitoring, evaluation and forecasting of the development of e-government system* [Elektronne uriaduvannia ta elektronna demokratiia: navch. posib. u 15 ch., chastyna 6: Monitorynh, otsiniuvannia ta prohnozuvannia rozvytku systemy elektronnoho uriaduvannia], FOP Moskalenko O.M., Kyiv, Ukraine, P. 64.
15. Kysliuk, K.V. (2018), “The development of e-governance in Ukraine as a factor in socio-cultural dynamics”, *Cultural Studies*, № 60. pp. 228-236.
16. Hollis, L. (2015), Cities Are Good for You. The Genius of the Metropolis, available at: <http://citiesaregoodforyou.com/about/> (Accessed 01 November 2019).
17. European Smart Cities (european smart cities 4.0) (2015), available at: <http://www.smart-cities.eu/?cid=2&ver=4> (Accessed 01 November 2019).
18. Chukut, S.A. (2016), “Smart City or E-City: Modern Approaches to Understanding E-Government Implementation at the Local Level”, *Investment: practice and experience*, № 13, pp. 89–93.

19. Regional program of informatization of the Odessa region for 2018-2020 “Electronic Odesa” (“e-ODESHINA”, “e-ODESA REGION”), available at: http://iac.odessa.gov.ua/services/programi_ta_zv_ti/ (Accessed 01 November 2019).

20. Institute of Civil Society, “Results of monitoring of sites of city councils other than the size of cities of regions of Ukraine”, available at: <http://old.csi.org.ua/?cat=28> (Accessed 30 October 2019).

21. Transparency ranking (2018), “Transparency ranking of Ukrainian cities”, available at: <https://transparentcities.in.ua/retyngy-prozorosti-mist/retyng-prozorosti-mist-ukrayiny> (Accessed 30 October 2019).

Стаття надійшла до редакції 01.11.2019 р.